

6D010200 – «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған Искакова Ляйла Маратовнаның «*Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамыту*» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ғылыми кеңесшінің

ШІКІРІ

Еліміздің қазіргі кездегі әлеуметтік-экономикалық жүйесі мен адами капиталының басты факторы білім болып табылады. Білімді дамытудың басым бағыттары жоғары білім беру саласында білім берудің ұлттық моделін қалыптастыру сынды заманауи мәселелерді анықтауға мүмкіндік береді. Еліміздің дамыған мемлекет ретінде қалыптасуында жоғары білім беру жүйесін жетілдірудің маңызы аса зор.

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында: «Қазақстандық білім мен ғылымның жаһандық бәсекеге қабілеттілігін арттыру және жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде тұлғаны тәрбиелеу және оқыту», - деп көрсетілген. Аталған мақсаттарды жүзеге асырудың бір бағыты жоғары оқу орнында сыни ойлау негізінде болашақ мамандардың зияткерлігін дамыту болып табылады.

Зияткерлікті дамыту мәселесі болашақ бастауыш сынып мұғалімдері үшін өзекті болып табылады. Өйткені, тұлғаның зияткерлігінің негізі, оның барлық рухани саласының дамуы негізінен бастауыш сыныптан қалыптасады.

Зерттеу тақырыбына байланысты ұлы ойшылдар мен ағартушылардың ғылыми еңбектерін зерделеген және тұлғаның танымдық іс-әрекеттері мен зияткерлік мәселелерін қарастырған шетелдік ғалымдардың еңбектеріне талдау жасалған.

Отандық ғалымдар педагогика ғылымы саласында білім алушылардың зияткерлігін дамыту, зияткер ұлтты тәрбиелеу, зияткерлік әлеует, зияткерлік қабілет, әлеуметтік зияттылық, тұлға капиталы, тұлғаның шығармашылық әлеуетін дамыту, шығармашылық қабілетін, шығармашылық іс-әрекетін дамыту, болашақ маманның креативтілігін қалыптастыру, кәсіби даярлығын жетілдіру, кәсіби іс-әрекетке даярлау мәселелерін зерттеген ғалымдардың еңбектері зерттеу жұмысында орын алған.

Бастауыш сынып мұғалімі зияткерліктің жоғары деңгейіне ие бола отырып, оқыту үдерісінде оқушыларының ақыл-ойының дамуына оң әсер етеді. Әрине, ол жеке оқу пәндері негізделген ғылымдарға бағдарланып, білім беруде пәнаралық байланыстарды орнатып, әрбір оқу пәнінің құралдары мен материалдарын еркін, дербес және толық меңгеруі, оқытудың жаңа идеяларын, технологияларын жетік меңгеруі тиіс. Осы орайда Искакова Ляйла Маратовна өзінің зерттеу объектісін жан-жақты зерттеп, өз ойын түсінікті етіп, зияткерлікті дамытуды нақты сипаттаған, зияткерлікті дамытуда қарама-қайшылықтардың болуы, нәтиженің болуы зерттеу мәселесінің өзектілігін айқындайды. Осы айтылғандарға сәйкес ұсынылып отырған диссертациялық зерттеу мәселесі жаңа, көкейкесті.

Ізденуші Л.М.Искакова диссертациялық жұмысты орындау барысында төмендегідей ғылыми нәтижелерге қол жеткізген:

1. Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамытудың психологиялық-педагогикалық негіздерін анықтаған;
2. «Зияткерлік» және «сыни ойлау» ұғымдарының құрылымы мен мазмұны нақтылаған;
3. Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамытудың ерекшеліктерін айқындаған;
4. Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамыту құрылымдық-мазмұндық моделі жасалған;
5. Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін тиімді дамытудың әдістемесі әзірленген және оның тиімділігі тәжірибеде сынақтан өткізілген.

Болашақ бастауыш сынып мамандарын даярлау мәселесі ғылыми еңбектерде қарастырылып, теориялық негіздері айқындалып, «зияткерлік», «сыни ойлау» ұғымдарының философиялық, психологиялық-педагогикалық категория ретіндегі мәні нақтыланып, болашақ мамандардың зияткерлігін дамытудың психологиялық-педагогикалық негіздері анықталған.

Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамытудың ерекшеліктері айқындалып, сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамытудың компоненттері, өлшемдері, көрсеткіштері түзілген, жоғары, орта, төмен, деңгейлері анықталған құрылымдық-мазмұндық моделі жасалған.

Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамытудың бастапқы кезеңінің диагностикасы жүргізіліп «Сыни ойлау негізінде зияткерлікті дамыту» атты арнайы курс бағдарламасы мен «Сыни ойлау негізінде зияткерлікті дамыту» әдістемелік құралы жарық көрген. Зерттеу мәселесі бойынша жүргізілген тәжірибелік-эксперименттік жұмыстар мен олардың қорытындылары ұсынылған.

Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамытуда диссертациялық жұмыс зерттеудің ғылыми-педагогикалық негіздерімен, зерттеу пәніне сәйкес қарастырылған педагогикалық технологиялардың сараланып қолданылуымен, тәжірибелік-эксперимент жұмысының жоспарымен, зерттеу мақсатының міндеттерге сәйкестілігімен алынған бастапқы және соңғы нәтижелердің математикалық-статистикалық әдістерді қолданумен, анықталған мазмұндық фактілер мен оқу-зерттеу және ғылыми-зерттеу іс-әрекеттерін тексерумен арнайы курсты жоғары оқу орнының тәжірибесіне енгізумен қамтамасыз етілген.

Зерттеу жұмысының негізгі тұжырымдары, теориялық және практикалық нәтижелері халықаралық конференцияларда және ғылыми басылымдарда талқыланды. Зерттеу барысында 18 еңбек жарық көрген. Соның ішінде 1-еуі Scopus деректер қорына енетін жарияланымда, 5 мақала ҚР БҒМ Білім және Ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда, 11 мақала халықаралық ғылыми басылымдар, алыс шетелдерде өткізілген және ҚР

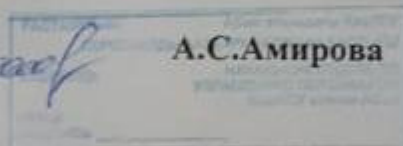
ұйымдастырылған халықаралық ғылыми-практикалық, халықаралық ғылыми – әдістемелік конференция материалдарында, 1 әдістемелік құрал жарық көрді.

Искакова Ляйла Маратовнаның 6D010200 – «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамыту» атты диссертациялық жұмысы дербес орындалған, аяқталған, диссертацияларға қойылатын талаптарға сәйкес жазылған жұмыс деп санаймын. Сыни ойлау негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зияткерлігін дамыту 6D010200 – «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

Отандық ғылыми кеңесші,
педагогика ғылымдарының
докторы, профессор

A. S. Amirova

А.С.Амирова